

TA'LIMDA INNOVATSION PEDAGOGIK TEXNOLOGIYALARNING TA'LIM SIFATINI OSHIRISHGA TA'SIRI

Botirov Shonazar Askar o'g'li

Maktab menejmenti kafedira o'qtuvchisi

Annotatsiya: Ushbu maqolada innovatsion pedagogik texnologiyalarning ta'lim sifati oshirishiga ta'siri hususida mulohazalar yuritilgan

Kalit so'zlar: innovatsiya, pedagogik jarayon, pedagogik texnologiya.

Mamlakatimizning ijtimoiy iqtisodiy rivojlanishini jadallashtirish va uning iqtisodiy xavfsizligini ta'minlashda ta'lim tizimining o'rni beqiyosdir. Dunyoda ta'lim tizimida ro'y berayotgan ta'limning baynalminallashuvi, talabalarning xalqaro mobilligi, (almashuv dasturi) ta'lim dasturining tez o'zgaruvchanligi kabi global tendensiyalar bir qatoriga ta'lim sifati ta'minlash masalasi ham alohida ahamiyat kasb etib bormoqda. Zamonaviy ijtimoiy-iqtisodiy sharoitlar hamda bo'lajak mutaxassislarining ma'naviy-axloqiy, intellektual va kasbiy salohiyatiga nisbatan qo'yilayotgan yuqori talablar ta'lim muassasalari oldiga xalqaro talablarga javob bera oladigan sifatli kadrlar tayyorlash vazifasini qo'ymoqda. Bu vazifalarni bajarish yo'lida esa ta'limda innovatsion pedagogik texnologiyalardan foydalanish talab etiladi. Aynan mamlakatimiz ta'lim tizimida zamonaviy tendensiyalarni, ayniqsa, rivojlangan xorijiy mamlakatlardagi ta'lim tizimida foydalanayotgan innovatsion pedagogik texnologiyalarni isloh qilishning zamonaviy tajribalari nisbatan asta-sekin o'zlashtirilmoqda.

O'z mohiyatiga ko'ra pedagogik texnologiya - bu o'quv jarayonini zamonaviy tashkil etish tizimi bo'lib, u ta'limning zaruriy sifatini ta'minlaydi va jadallashgan ilmiy-texnik taraqqiyot talablariga javob beradigan, ta'lim shakllarini takomillashtirish vazifasini ko'zlagan o'qitish jarayonlarini texnika va inson omillarida, ularning birgalikdagi harakatlari vositasida yaratish, shuningdek, tadbir etishning izchil usulidir. Ta'lim jarayonida innovatsion pedagogik texnologiyalardan foydalanish davr talabi bo'lib hisoblanadi.

Pedagogik texnologiya-texnika resurslari, odamlar va ularning o'zaro ta'sirini hisobga olgan holda ta'lim shakllarini maqbullashtirish vazifasini qo'yuvchi o'qitish va bilimlarni o'zlashtirishning hamma jarayonlarini yaratish, qo'llash va aniqlashning tizimli usuli hisoblanadi.

Ta'lim jarayonida yangi innovatsion texnika-texnologiyalardan foydalangan holda dars o'tish, so'nngi texnikalar bilan jihozlangan laboratoriya xonalaridan foydalangan holda mashg'ulotlar o'tkazish, mutaxassislik bo'yicha, masalan, kimyo sohasidagi so'nngi innovatsiyalar haqida ma'lumotlar keltirib, jahon tajribasidan namunalar keltirib o'tish talabalarni kreativ fikrlash ruhida tarbiyalashga turtki bo'ladi.

Bizning ilmiy-tadqiqot natijalarimiz bo'yicha ta'lim jarayonida avval qiziqish uyg'otib, motivatsiya berib, so'ngra raqobat muhiti yaratilsa talabalarda

innovatsiya yaratishdagi kreativ fikrlash bo'yicha yashirin qobiliyatlari uyg'otiladi va albatta rag'batlantirish amalga oshirilsa ko'zlangan maqsadga erishiladi. Talabalarga ilm-fan va innovatsiya yaratishda yutuqlarga erishgan insonlardan misol keltirib, iloji bo'lsa ulardan birini o'rnak bo'luvchi inson sifatida darsga taklif qilib, yoki innovatsiyalar markaziga talabalarni mutaxassisligi bilan bog'liq bo'lgan korxonalar va tashkilotlarga sayohatlarga chiqarish yo'lga qo'yilsa ta'lim sifatini oshirish bo'yicha maqsadga tezroq erishilgan bo'linardi.

Innovatsiyalar yarmarkasiga va hududdagi IT parklarga talabalarni sayohatga chiqarish tashkil qilinsa ta'limda berilgan nazariy bilimlarni amaliyot bilan bog'lashda olingan nazariy bilimlarni amaliyot bilan uyg'unlashtirishga erishiladi.

Tadqiqot obyekti sifatida Jizzax politexnika institutida talabalarni mutaxassisligiga mos ravishda mamlakatimizdagi ishlab chiqarish korxonalariga kafedra filiallari sifatida amaliyot darslariga yuborishni institutlarimizda allaqachon yo'lga qo'yganmiz.

Navbatdagi vazifa sifatida ta'lim sifatini oshirish, qolaversa, almashuv dasturining davomi sifatida O'zbekiston Respublikasi Fanlar akademiyasining ilmiy-tadqiqot muassasalari tomonidan yetuk olimlarni faxriy mehmon sifatida institutga taklif qilish va seminarlar tashkil qilib shaxsan ularning so'nggi fan-texnika sohasidagi fikrlarini eshitish sharafi biz tomonimizdan kun tartibiga qo'yilmoqdaki, albatta bundan olingan taassurotlar ko'lami talabalarni kreativ fikrlashga undovchi motivni keltirib chiqaradi.

Innovatsion ta'lim (ingl. "innovation"- yangilik kiritish, ixtiro) ta'lim oluvchida yangi g'oya, me'yor, qoidalarni yaratish, o'zga shaxslar tomonidan yaratilgan ilg'or g'oyalar, me'yor, qoidalarni tabiiy qabul qilishga oid sifatlar, malakalarni shakllanirish imkoniyatini yaratadigan ta'limdir. [4]

Odatda, innovatsion ta'lim jarayonida qo'llaniladigan texnologiyalar innovatsion ta'lim texnologiyalari yoki ta'lim innovatsiyalari deb yuritiladi.

O'qituvchi innovatsion texnologiyalarga asoslanib darsni tashkil etar ekan, turli texnik vositalardan ham (kompyuter, proyektor, elektron doska va hokazo) foydalanishi, interfaol metodlar asosida dars o'tishi ham mumkin. O'qituvchining faoliyatida innovatsiyalar qanchalik ko'p bo'lsa, mazmun shunchalik oshadi. Shuning bilan birgalikda ta'limda innovatsion texnologiyalar va interfaol metodlar haqidagi tasavvurlar nafaqat talabalarda, balki professor-o'qituvchilarda ham hali hanuz barqaror va mukammal shaklga ega emasligini ham e'tirof etish lozim. Har bir o'qituvchi ta'limda alohida ravishda yangilik kiritishi mumkin. O'z fanining mazmun-mohiyati, mavzulari, shu sohada yaratilgan ilm-fan yutuqlari va innovatsiyalar haqida yangi ma'lumotlarni o'rgangan holda o'qitish jarayonida ularni qo'llab, misollar keltirib, ta'limda yangi o'qitish usulini yaratishi, hamda shu asosida dars o'tishi mumkin. Innovatsion texnologiyalar o'qituvchi o'z faoliyatidan qoniqmasligidan kelib chiqadi, uni yaxshilashga doir yangilik kiritishga harakat qiladi.

"Faoliyatni yangilash 3 bosqichda, ya'ni tayyorgarlik, rejalashtirish va joriy etish bosqichlarida amalga oshiriladi" degan edi mashhur pedagog A. Nikolskaya.

[3]

Innovatsion texnologiyalardan asosiy maqsad o'qituvchi va o'quvchi mushtarakligiga erishish, o'quvchilarni fanga qiziqtirish, ta'limga bo'lgan munosabatni o'zgartirish, o'rganilgan bilimlarni ijtimoiy sharoitlarda qo'llay olish ko'nikmasiga ega bo'lish, axborot kommunikatsion texnologiyalar va didaktik materiallarni mavzu bilan uyg'unlashtirish kabilarni keltirish mumkin.

Hozirgi kunda ta'lim jarayonida interaktiv metodlar, innovatsion texnologiyalar, pedagogik va axborot texnologiyalari o'quv jarayonida qo'llashga bo'lgan qiziqish, e'tibor kundan kunga kuchayib bormoqda, bunday bo'lishining sabablaridan biri, shu vaqtgacha an'anaviy ta'limda o'quvchi talabalarni faqat tayyor bilimlarini egallashga o'rgatilgan bo'lsa, zamonaviy texnologiyalar ularni egallayotgan bilimlarini o'zlari qidirib topishlariga, mustaqil o'rganib, tahlil qilishlariga, hatto xulosalarni ham o'zlari keltirib chiqarishlariga o'rgatadi. O'qituvchi bu jarayonda shaxsning rivojlanish, shakllanishi, bilim olishi va tarbiyalanishiga sharoit yaratadi va shu bilan bir qatorda boshqaruvchilik, yo'naltiruvchilik funksiyasini bajaradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017-yil 29-noyabrdagi PF-5264 son "O'zbekiston Respublikasi Innovatsion rivojlanish vazirligini tashkil etish to'g'risida" gi Farmoni.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017-yil 30-noyabrdagi PQ-3416 sonli "O'zbekiston Respublikasi Innovatsion rivojlanish vazirligi faoliyatini tashkil etish to'g'risida" gi Qarori.
3. N.X.Avliyoqulov, N.N.Musayeva "Yangi pedagogik texnologiyalar"- Darslik 15-20 b.
4. N.A.Muslimov "Innovatsion ta'lim texnologiyalari va pedagogik kompetentlik" O'quv-uslubiy majmua. Toshkent: 2016. 30-31b.
5. М.С.Рахматов, М.С.Норова, И.Х.Давлатов "Проблемы перспективных материалов для техники и технологии" - Современные инструментальные системы, информационные технологии и инновации. 2014.